

Arne Tschentscher

Yttrande på motion om hållbar och biologisk mångfald vid grönyteskötsel, Hällefors kommun.

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att anta förslag till yttrande, motion om hållbar och biologisk mångfald vid grönyteskötsel, Hällefors kommun.

Kommunen har beslutat om en vision och inriktningsmål gällande mångfald i grönplanen. För att komma till verkställighet behövs ett åtgärdsprogram och budgeterade åtgärder.

Förbundet kan på uppdrag av kommunen, inventera gräsytor och lägga fram en plan, för en mer varierad gräsvård och planteringar, med syfte att öka den biologiska mångfalden.

Beskrivning av ärendet

Tobias Nygren (C) yrkar på att inventera gräsytor för att identifiera möjligheter till större biologisk mångfald på kommunala grönytor liksom som resurs för djurfoder i tider av torka.

Det yrkas även att skapa en plan och policy för grönyteskötsel i kommunen med ett hållbart biologiskt mångfaldsperspektiv.

Yttrande från Park

Det moderna lantbruket med stora brukningsenheter och maskinell drift har minskat förutsättningarna för ett varierat landskap och påverkat livsmiljöer och artrikedomen negativt. Flera arter som tidigare varit allmänna har minskat avsevärt till följd av förändrad markanvändning. Detta gäller särskilt för näringsfattiga ängsmarker i väldränerade lägen som antingen har gödslats eller vuxit igen.

Totalt sköter Samhällsbyggnadsförbundet 98 ha gräsmattor och 92,5 ha slaghacksytor samt 326 km vägläntsklippning i fyra kommuner. Ett antal öppna ytor växer igen.

Därutöver sköter även kommunala verksamheter, idrottsföreningar och kommunala bolag stora gräsytor. Kommunerna arrenderar även ut betesmarker och åkervall.

I Hällefors kommun förvaltas ca 16,8 ha gräsmatta, 13,8 ha slaghacksytor och 38,5 km vägläntsklippning av förbundet. Syftet med slaghacken är att det håller ytorna öppna från igenväxning, mot en låg kostnad. Gräsmattor är mestadels funktionsytor för t.ex. bollspel, picknick, längs gång- och cykelvägar eller estetiska ytor. Stora ytor har blivit gräsmarker efter omfattande rivningar.

Gräsytor öster om järnvägen i Hällefors växer på morän (jordart) och är relativt näringsrika och fuktiga med stark gräsväxt och få örter. På rivningstomter som är bättre dränerade och näringsfattiga är förutsättningar till en artrik örtvegetation bättre. Väster om järnvägen dominerar jordarter med älvsediment med grovsilt och finsand, vilket kan vara mera gynnsamma för fler arter. Även i Grythyttan finns marker med något bättre förutsättningar.

2011 gjordes ett försök att minska veckoklippningen i Violparken på svagväxande artrika ytor. Efter protester från medborgare valde kommunen att återuppta klippningen.

Plan och policy - Grönplan

Hällefors kommun har antagit ”Grönplan för Hällefors och Grythyttan 2018-2030”. I Grönplanen finns en vision och inriktningsmål definierade.

Visionen: ”Grönområden i Hällefors och Grythyttan är varierade och attraktiva samt bidrar till biologisk mångfald, god livskvalité och jämlik hälsa för kommuninvånarna.”

Inriktningsmål:

- 2 – ”En grön infrastruktur för rekreation och naturvård med sammanhållna stråk och målpunkter.”
- 3 – ”God variation av naturtyper för upplevelser, utomhuspedagogik och biologisk mångfald.”
- 7 – ”Ekosystemtjänster som rening av dagvatten och luft tas tillvara i tätorten. Biologisk mångfald förstärks av stadsodlingar.”

I Grönplanen föreslås bland annat att anlägga odlingslotter, blommande rabatter och fruktträd planteras vid Lindholmstorpet och ängsmarker anläggs i violparken.

Ängsytor

Syftet med ängsytor i en ”modern tappning” kan vara att skapa en tilltalande miljö med ängsblommor, främja pollinerande insekter, öka biologisk mångfald eller möjligheten till att plocka ängsblommor.

Skörden från kommunala ängsytor är inte efterfrågade som fodergräs, eftersom dessa är i en större grad förorenad med plast och plåtavfall, som kan skada djuren. Örtrika ängar har ett lägre fodervärde jämfört med åkervall. Kommunala slaghacksytor kan vara för ojämna för skördemaskiner. Intresset av kommunalt gräs under den torra sommarn 2018 har därför varit lågt.

Planteringar som gynnar mångfald

När kommunala planteringar planeras kan ett större vikt läggas på växter med frukt, bär och nötter samt växter som gynnar insektslivet med nektar och pollen eller som värdeväxt för larver. Detta görs redan som t.ex. med plantering av rönnar och häggmispel vid Hällefors södra infart som gynnar insekter och fågellivet, men kan förstärkas med t.ex. anläggning av en fruktallmänning.

Driftkostnader

Ängsskötsel i kommunal drift uppskattas överstiga kostnaden för slaghack tydligt eftersom fler arbetsmoment är knutna till ängsdrift. Eftersom intresset för skörden som fodergräs är lågt behöver gräset komposteras. Ytor som ändras från veckoklippning till ängsskötsel ligger ungefär i samma kostnadsram. Maskinparken är i dagsläget inte anpassat till ängsskötsel.

Förutsättningar för ängar

De bästa förutsättningarna för örtrika ängsmarker finns på näringsfattiga väl-dränerade jordarter i solbelysta lägen mot söder, öst eller väst. Jordarter med lera och silt anses vara mindre lämpat då starkt växande gräsarter tränger ut ängsörter på dessa jordar.

Fördelar och nackdelar

Blommande ängar skapar inte minst för upplevelsen ett stort mervärde. Mångfalden av växter, insekter, spindlar mm är en viktig led i att bevara inhemsk flora och fauna. Eftersom det i dagsläget inte finns något ekonomiskt intresse av fodergräs på dessa tätortsnära ytor återstår relativt höga kostnader per m².

Att anlägga örtrika ängar på väl valda platser kan dock vara ett viktigt inslag i våra tätortsnära grönytor.

För ärendet aktuella handlingar

Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen

Arne Tschentscher
Stadsträdgårdsmästare

Motion: Hållbarhet och biologiskt mångfaldsperspektiv för grönytor

Grönyteskötsel är en viktig del för att vara det attraktiva Hällefors. Det är roligt när det är fint och välvårdat i vår kommun. Vi har finklippta gräsytor för att det är estetiskt tilltalande för oss som är invånare såväl som för besökare. Finklippta gräsytor passar även för lek och sportaktiviteter. Kanske har vi även områden med mer högvuxna gräsytor?

Vad har Hällefors kommun för plan och genomtänkt tanke för skötsel av gräsklippning, hur definierar vi olika grönytor, hur mycket gräsytor klipps varje grönsäsong och hur planeras grönyteskötseln utifrån ett hållbarhetsperspektiv?

År 2018 upplevde vi en ovanligt solig och extrem torr sommar. Då erbjöd många kommuner i Örebro län, inklusive Hällefors, lantbrukare och djurägare att skörda på olika marktyper för att kunna ge foder till sina djur. Står kommunen rustad om sommaren blir torr i år igen?

Forskning visar enhälligt att klimatet förändras liksom att den biologiska mångfalden av djur och växlighet är starkt hotad. FN:s forskarpanel för biologisk mångfald och ekosystemtjänster visar att aldrig tidigare i mänsklighetens historia har så många djur- och växtarter hotats av utrotning som nu. Över en miljon arter djur- och växtarter hotas av utrotning. Vad betyder det för oss människor? Vad kan vi göra för att förhindra och skapa bättre förutsättningar för växter, djur och oss själva? Vad vill vi i Hällefors?

Flera kommuner i Sverige, t.ex. Linköping, ser nu över sin grönyteskötsel ur hållbarhetsperspektiv med fokus på att värna den biologiska mångfalden av djur- och växtarter. Dessa kommuner klipper exempelvis inte vissa delar av sina grönytor i maj och juni utan skapar istället ängar där det passar. Gräsytor tas således tillvara på i ett ekologiskt perspektiv där insekter som humlor, bin och fjärilar får tillgång till blommor och växter i en rikare miljö än på välklippta gräs-monokulturer.

Hällefors kommun behöver en genomtänkt plan för våra gräsytor som en naturlig resurs för exempelvis djurfoder i tider av torka, liksom ta ett ansvar för ekosystemet där biologisk mångfald av djur och växter ges bättre möjligheter. En annan skötsel av grönytor kan även spara kostnader.

Jag yrkar:

att Hällefors kommunen genomför en inventering av grönytor för att identifiera möjligheter att använda passande ytor till förmån för biologisk mångfald av djur- och växtarter, liksom resurs för djurfoder i tider av torka.

att skapa en plan och policy för grönyteskötsel i kommunen med ett hållbart biologiskt mångfaldsperspektiv.